

**Вищий навчальний заклад
«Університет економіки та права «КРОК»
Кафедра міжнародних відносин та журналістики**

**Н.М. Момот
М.В. Бурмака**

**НАСКРІЗНА ПРОГРАМА ПРАКТИКИ
ТА МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ**

для студентів денної, заочної та дистанційної
форм навчання спеціальності “Журналістика”

Затверджено
засіданням кафедри міжнародних відносин та
журналістики
Протокол № 9 від 16 червня 2020 року

Київ – 2020

Момот Н.М., Бурмака М.В.

Наскрізна програма практики та методичні рекомендації для денної, заочної та дистанційної форм навчання спеціальності “Журналістика” / Н. Момот, М. Бурмака. Київ: Університет «КРОК», 2020. 16 с.

Методичні рекомендації Н.М. Момот та М.В. Бурмаки уточнюють і конкретизують основні вимоги до проведення навчально-ознайомчої та виробничої практик студентів спеціальності “Журналістика” ВНЗ «Університет економіки та права «КРОК».

© Університет «КРОК», 2020

© Н.М. Момот, М.В. Бурмака, 2020

ЗМІСТ

Вступ.....	4
1. Навчально-ознайомча та виробнича практики для журналістів і їх значення в навчальному процесі студентів рівня вищої освіти бакалавра....	7
2. Оформлення звітів з практики.....	10
3. Програма навчально-ознайомчої практики.....	13
4. Програма виробничої практики.....	15

ВСТУП

Навчально-методичний посібник розрахований для студентів спеціальності 061 «Журналістика», оскільки навчальним планом передбачена навчально-ознайомча та виробнича практики. Зокрема, виробнича практика – це участь студента у безпосередньому створенні номера газети, теле- чи радіопрограми, Інтернет-видання. Це дає студентові можливість закріпити теоретичні знання, застосувати їх у практичній роботі, виробити потрібні навички і, таким чином, підготуватися до майбутньої трудової діяльності. Теоретичних знань недостатньо для того, щоб здобути професійну майстерність.

До практичного компоненту освітньої програми належать навчально-ознайомча та виробнича практики. Студентам надається можливість у спілкуванні, ознайомленні зі структурою роботи провідних фахівців, а також нагода взяти участь у деяких проектах.

Саме практика має забезпечувати студенту можливість отримати досвід роботи у реальних телеканалах, редакціях, радіо тощо, вдосконалити власні навички і створити портфоліо, що допоможе знайти роботу за спеціальністю. Тільки ґрунтовні теоретичні знання, разом із державницькою позицією, здібностями, життєвим досвідом є вирішальними передумовами для вироблення практичних навичок журналістської роботи, оволодіння літературною майстерністю. Безперечно, навички редакційної та літературної роботи з'являються у майбутніх журналістів ще в університеті. Цьому сприяють лабораторні заняття з профілюючих дисциплін, участь студентів у майстер-класах від провідних медійників. Проте лише під час проходження практики студент потрапляє в умови, максимально наближені до тих, у яких йому згодом доведеться працювати. Під безпосереднім керівництвом досвідчених працівників редакції, під контролем

викладачів факультету та з їхньою допомогою, студенти за час проходження практики роблять свої перші кроки як журналісти. Практичні навички є найголовнішою складовою у будь-якій професії, бо мало знати, потрібно навчитися використовувати знання у сфері своєї роботи та творчості.

Після того, як студент освоїв головні теоретичні засади журналістики, наступним кроком є спроба використати ці навички у практиці. Студенти на першому курсі проходять навчально-ознайомчу практику, тривалістю 4 тижні. Для навчально-ознайомчої практики одним з найголовніших завдань є ознайомлення майбутніх фахівців з різновидами роботи та посад, які вони можуть отримати після здобуття професії. Для першого курсу журналістики метою є всебічно показати особливості роботи кожного, хто бере участь в інформаційному просторі. Студенти мають навчитися:

- комунікувати з людьми, що можуть надати інформацію, яка цікавить;
- писати власні тексти у різних жанрах, з використанням принципів та стандартів журналістики;
- приводити докази та аргументи своїх слів;
- ставитися до інформації з позиції плюралізму;
- оперативно реагувати та виступати на публіці.

Виробнича практика, яку студенти проходять на четвертому курсі, триває 8 тижнів. Її завдання – виявити здібності й нахили студента, перевірити його працездатність, професійну спроможність. Як показує досвід, практикант органічно входить у редакційний колектив, виконує – на рівні зі штатними працівниками – чимало організаційної роботи. Студенти проходять практику у редакціях районних, міських, обласних, регіональних видань: на радіо і телебаченні, в

інформаційних агентствах, Інтернет-виданнях та у видавництвах. Терміни подання матеріалів практики на кафедри узгоджено з навчальними планами. Звітувати про свою практику повинен кожен студент. На підставі звітів студентів, керівники практики мають змогу контролювати їхню практичну роботу, виявляти здібності, нахили, допомагати у творчому зростанні – консультаціями, порадами, критичними зауваженнями. За час проходження практики студент зобов'язаний: 1. Виконувати завдання, що передбачені програмою проходження практики, у повному обсязі. 2. Дотримуватися правил внутрішнього розпорядку редакції, в якій він проходить практику, а також дотримуватися правил техніки безпеки. 3. Вивчати організацію роботи редакції, науково осмислювати її. 4. Нести відповідальність за виконану роботу та її результати нарівні зі штатними працівниками. Студентів, які не виконали програму практики у повному обсязі чи одержали негативний відгук або незадовільну оцінку на захисті, повторно скеровують на проходження практики в період студентських канікул або відраховують з університету. Кафедра міжнародних відносин та журналістики контролює проходження практики студентів. Керівник кафедри зобов'язаний подбати про те, щоб на студентів було видано спеціальний наказ, аби за ними були закріплені керівники.

Отже, які саме вміння повинен мати майбутній журналіст? Практичність, гнучкість, пізнання нового – все це невід'ємна частина його успіху. Перевірка джерел інформації є одним із першочергових завдань журналіста. Треба постійно пристосовуватися до мінливого технологічного середовища, а ще краще його передбачати і для цього треба постійно вчитися новому. Більшість важливих журналістських навичок схожі на таланти: здатність генерувати оригінальні і змістовні ідеї,

вміння критично мислити, ефективно працювати в команді і володіти загальними знаннями на широкий спектр тем. В інтелектуальному відношенні кваліфікований фахівець володіє науковими основами своєї справи, вільно орієнтується в професійних проблемах, поняттях і термінах, а також у джерелах поповнення знань. Журналістика – це не просто професія, це спосіб життя. І для того, щоб набути таких навичок потрібна практика.

1. НАВЧАЛЬНО-ОЗНАЙОМЧА ТА ВИРОБНИЧА ПРАКТИКИ ДЛЯ ЖУРНАЛІСТІВ І ЇХ ЗНАЧЕННЯ В НАВЧАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ СТУДЕНТІВ РІВНЯ ВИЩОЇ ОСВІТИ БАКАЛАВРА

Журналістська практика – обов'язкова складова частина навчального процесу. Вона забезпечує поєднання теоретичної підготовки майбутніх журналістів з їх практичною діяльністю у засобах масової інформації, сприяє формуванню творчого ставлення майбутнього спеціаліста до журналістської діяльності, визначає ступінь його професійної здатності й напрям журналістської спеціалізації.

Практична діяльність студентів у засобах масової інформації базується на професійних знаннях, опирається на певний теоретичний фундамент, закладений у вузі. Під час практики під безпосереднім керівництвом досвідчених працівників редакції і під контролем з боку викладачів кафедри студенти роблять свої перші кроки як журналісти, набувають професійних умінь. Професійні уміння – це знання в дії, результат їх використання в реальній практичній дійсності.

Формування і вдосконалення професійних умінь і навичок – це процес, що триває протягом усього періоду

навчання у вищому навчальному закладі, а потім у ході самостійної професійної діяльності.

Для тих, хто навчається на спеціальності "Журналістика" систему журналістської практики становлять такі її види:

- навчально-ознайомча практика без відриву від навчання (II семестр);
- виробнича практика (VIII семестр).

Згідно із такою системою діяльність студентів поступово ускладнюється від курсу до курсу залежно від мети і завдань навчання на кожному етапі професійного формування, ступеня теоретичної підготовки, а також самостійності майбутніх журналістів у процесі творчої діяльності, рівня загального розвитку й індивідуальних можливостей.

Зміст практик студентів визначають: особливості роботи журналіста як суб'єкта масово-інформаційної діяльності; специфіка роботи засобу масової інформації, в якому відбувається практика, а також завдання професійної підготовки. Багатоаспектність видів роботи студентів під час практики забезпечується, по-перше, завданнями, що їх ставить керівник практики, по-друге, спілкуванням з журналістами-фахівцями, по-третє, універсальністю самої журналістської діяльності.

Навчально-ознайомча практика тісно пов'язана зі змістом теоретичних дисциплін. Вона залучає студентів до активної взаємодії з журналістами-професіоналами, дає їм змогу не тільки глибше засвоїти знання, а й перевірити свої вміння.

Навчально-ознайомча практика без відриву від навчання триває у другому семестрі на базі Міжнародної організації «Інтерньюз-Україна».

На четвертому курсі студенти проходять виробничу практику. Студенти вже здатні оцінювати журналістську

творчість та аналізувати ті явища, які відбуваються у системі засобів масової інформації, бо одержали основні теоретичні знання.

Комплексні завдання, що становлять зміст цієї практики, орієнтують на подальше створення не менше двох власних матеріалів. Ця практика має такі завдання:

- поглиблення і синтезування знань з теорії журналістики, теорії масової комунікації;
- поглиблення вмінь і навичок спостерігати й аналізувати журналістську діяльність;
- набуття навичок і вміння планувати, аналізувати і організовувати власну журналістську діяльність;
- вибір журналістської спеціалізації.

У ході практики від студентів вимагається написання власних матеріалів інформаційного жанру. У цьому випадку студент подає при звітуванні готовий до публікації рукопис, опрацьований керівником практики від редакції і заверений ним.

Відомо, що кожен журналіст бере участь у плануванні, підготовці й випуску масових інформаційних потоків, веде роботу з організації духовного співробітництва в суспільстві. Студент, який проходить практику, повинен бути готовим до всіх цих видів творчої діяльності. Програма практик орієнтує студентів на вивчення системи наукової організації праці в редакції та окремих журналістів (планування роботи, облік і аналіз роботи із читацькою, глядацькою чи слухацькою аудиторією, організація робочого дня, методика збору матеріалу, організація соціологічних досліджень). Ці матеріали знадобляться студентам при написанні дипломних робіт.

Для оцінювання результатів журналістської практики використовуються такі методи:

- спостереження за студентами та аналіз якості окремих видів їхньої роботи (виробничо-творча діяльність і навчально-дослідна робота);
- бесіди з журналістами, під керівництвом яких працювали студенти;
- самооцінка студентами ступеня своєї підготовленості до журналістської діяльності;
- аналіз документації студентів (детальний звіт, повністю оформлений щоденник, підготовлені під час практики журналістські матеріали). Без надання вищевказаних звітів студент до захисту практики не допускається.

Така система організації журналістської практики сприяє ефективній підготовці студентів до активної професійної творчості. Як показує досвід, завдяки поєднанню теорії й практики переважна більшість студентів-журналістів після проходження практики отримують певний досвід, вирізняються креативними поглядами, мають сформовану соціальну й громадянську позицію і позиціонують себе як справжні сучасні фахівці: всебічно обізнані, творчі особистості, що вміють втілювати професійне завдання – формувати громадянську думку в суспільстві.

2. ОФОРМЛЕННЯ ЗВІТІВ З ПРАКТИКИ

Документацію з практики оформляють таким чином:

На настановчій конференції, яка відбувається напередодні практики, студенти, починаючи з 1 курсу, щоразу отримують певні рекомендації, вказівки, вислуховують поради й уточнення щодо особливостей тієї чи тієї практики. Крім того, їм видається комплект документів, який дозволяє їм відправлятися на практику.

Для того, щоб належним чином був оформлений наказ, студенти за тиждень до початку практики мають повідомити керівника з практики про те, в якій структурі вони планують проходити цю практику.

Назва структури має називатися повністю: індекс, повна адреса.

Якщо студенти вчасно не надали таких даних або з якихось причин не змогли визначитися з базою практики, їх на практику направляє кафедра, і вони мають іти в ту організацію, яка встановлена у наказі.

Після повідомлення наказу з указівкою керівників від ВНЗ, студенти заповнюють щоденник, який є офіційним документом, який встановлює їх права і обов'язки. Зразок оформлення документа подається у Додатку Б.

По закінченні практики студенти впродовж наступного тижня мають завершити оформлення документів. Для цього вони закінчують заповнення

1. щоденника:

- отримують характеристику від свого керівника практики на підприємстві, в якій відзначаються основні позитивні й негативні аспекти, які студент виявив під час проходження практики, зазначається чи у повному обсязі була виконана практика і пропонується оцінка;

- щоденник має бути завіреним підписами керівників практики від підприємства та головного посадовця, який завіряє своїм підписом другу сторінку, на підписи накладаються печатки підприємства;

- студент упродовж практики має вести робочі записи у щоденнику, про що йому повідомляється на настановчій конференції.

2. На основі зроблених поміток у кінці практики студенти готують звіт, в якому зазначаються надбані вміння й удосконалені знання, перераховуються види

діяльності, якими вони займалися під час практики, вказується кількість матеріалів, робиться певний самоаналіз доцільності проходження ними практики, позитивні й негативні моменти роботи тієї структури, яка стала базою практики. Допускаються навіть поради щодо вдосконалення діяльності цієї організації, що свідчить про аналітичне мислення студента і дозволяє говорити про високу оцінку його як професіонала.

3. Збирають усі матеріали практики, які мають бути завірені підписом керівника і печаткою підприємства (або знаходиться на електронних носіях), у цьому випадку керівник практики від підприємства зазначає про загальну їх кількість у характеристиці в щоденнику.

Всі перераховані вище матеріали складаються у теку з файлами й віддаються керівникові практики від ВНЗ не пізніше ніж через тиждень по закінченні практики.

Через 2 тижні після закінчення практики студенти й викладачі-керівники від ВНЗ збираються на підсумковій конференції, де

- аналізується загальний стан проходження практики;
- студентські групи звітуються про враження від практики;
- оголошуються результати практики, які виставляються у відомість.

Відомість закривається днем підсумкової конференції, а студенти, які не здали практику вчасно, вважаються такими, що мають академзаборгованість.

3. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНО-ОЗНАЙОМЧОЇ ПРАКТИКИ

Мета навчальної-ознайомчої практики – закріпити і поглибити теоретичні знання студентів, сформувані у них професійні уміння і навички, потребу систематично поповнювати свої знання та творчо їх застосовувати у практичній діяльності.

Під час практики передбачаються такі *основні етапи*:

1. ознайомитися з організаціями;
2. відвідати об'єкти разом із закріпленими журналістами, взяти активну участь у пошуку та обробці інформації;
3. ознайомитися з редакційним плануванням, основними етапами роботи в ефірі;
4. зібрати й узагальнити додатковий практичний матеріал для написання курсової роботи, набути навичок проведення науково-дослідної роботи.

Приклад робочого графіка навчально-ознайомчої практики

Навчально-ознайомча практика для студентів спеціальності «Журналістика» проводиться як практичний проєкт.

Журналістика – більше ніж просто професія. Треба і вміти, і знати. Це не тільки репортерство: подорожувати, спостерігати та розповідати про побачене й почуте. Це цікава професія, яка дає широкі можливості для самореалізації, можна швидко стати «зіркою» навіть самостійно. Журналіст працює сам на себе та для людей. І саме люди роблять журналіста

популярним. Це автор і ведучий, друг-блогер, герой-детектив, який веде журналістські розслідування.

Щоб стати успішним журналістом, Університет «КРОК» пропонує цікаву навчально-ознайомчу практику для студентів 1 курсу. Мета – ознайомити студентів із багатогранним змістом і можливостями майбутньої професії.

Під час практики буде реалізовано низку проєктів.

З 20.04.20 – екскурсії

З 11.05.20 – тижневий практичний курс у міжнародній організації «Інтерньюз-Україна».

Саме ця організація з експертизою на ринку медіа, комунікацій, освіти та консалтингу є партнером Університету «КРОК». «Інтерньюз-Україна» у рамках своєї діяльності з підвищення стандартів роботи журналістів організували низку практичних майстер-класів для навчання основам журналістики, медіа-права, медіа-бізнесу.

В останній день практики відбудеться спілкування з менеджерами «Інтерньюз-Україна», яке проведуть фахові журналісти. Звісно, професіоналізм набувається роками важкої праці над собою, але навчально-ознайомча практика дає поштовх у правильному напрямку!

По завершенню – захист практики у вигляді звіту, в якому висвітлити репортаж не менш ніж про два відвіданих заходи.

4. ПРОГРАМА ВИРОБНИЧОЇ ПРАКТИКИ

МЕТА ПРАКТИКИ:

1. Вивчити структуру редакції газети (журналу), радіо- або телекомпанії, сайту, порталу, ознайомитися із взаємодією ланок апарату редакції.
2. Поглибити знання основних журналістських жанрів, розширити творчий досвід написання газетних (журнальних) чи інтернет-матеріалів. Підготувати себе до роботи у пресі, інтернеті, на радіо чи телебаченні.
3. Закріпити практичні навички літературної підготовки редакційних оригіналів до друку, на сайт, або подачі в ефір.
4. Виконати завдання з узагальнення досвіду роботи редакції та окремих журналістів, зокрема, постановки масової роботи з позаштатним активом.
5. Вивчити процес підготовки матеріалів до газети чи програми в ефір.

ОБСЯГ ПРАКТИКИ:

I. Написати і надрукувати матеріали таких жанрів:

в газеті (журналі)

- 4 замітки,
- 1 інтерв'ю,
- 2 репортажі,
- 1 кореспонденція.

на телебаченні:

- 3 телерепортажі:
- 1 інтерв'ю,
- 3 інформаційні сюжети.

на сайті (порталі)

- 4 замітки,
- 1 інтерв'ю,
- 2 репортажі,
- 1 кореспонденція.

на радіо:

- 3 радіорепортажі,
- 2 інформаційні сюжети,
- 1 інтерв'ю.

2.Скласти макет однієї сторінки газети (журналу)/ сторінки сайту (чи порталу), сітку мовлення на радіо/ТБ.

3.Зібрати емпіричний матеріал для наукового узагальнення в подальшій навчальній роботі.

ЗВІТНІСТЬ ПРО ПРАКТИКУ:

По закінченні практики студент має подати на кафедру до ____ квітня 20____ року зібрані у папку такі документи: 1) оформлений щоденник, 2) виробничу характеристику на практиканта, 3) власні матеріали (продукт) із зазначенням вихідних даних ЗМІ, 4) запропонований студентом макет однієї сторінки друкованого ЗМІ, сторінки сайту (чи порталу), затверджений відповідальним секретарем, і зверстану за цим макетом сторінку друкованого ЗМІ, сайту (чи порталу).

Студенти, які проходили практику на радіо або телебаченні, подають електронні носії, на яких зібрані матеріали виробничої практики.